

Ny sentralarrest, Oslo politidistrikt

Grønlandsleiret 44, Oslo

Nybygg

Statsbygg

Statsbygg er statens sentrale rådgiver i bygge- og eiendomssaker, byggherre, eiendomsforvalter og eiendomsutvikler. Statsbygg er en forvaltningsbedrift underlagt Fornyings- og administrasjonsdepartementet, og organisert med et hovedkontor i Oslo og regionkontorer i Oslo, Porsgrunn, Bergen, Trondheim og Tromsø.

Statsbygg yter departementer og andre sivile statlige organer bistand når de har endrede eller nye behov for lokaler. Lokalbehovene skal dekkes på en kostnads-effektiv måte. I Statsbyggs virksomhet er hensynet til statens totale interesser overordnet egne forretningsmessige interesser. Statsbygg skal være et aktivt redskap for å gjennomføre politiske målsettinger innenfor miljø, arkitektur, estetikk, nyskapende brukerløsninger og helse, miljø og sikkerhet på arbeidsplasser, med bakgrunn i departementenes prioriteringer.

Rådgivning og byggherrevirksomhet

Statens behov for lokaler kan dekkes ved innleie, kjøp eller nybygg. Statsbygg gir råd til statlige etater ved innleie i det private markedet, eller tilbyr leie i Statsbyggs egne lokaler. I de tilfeller lokalbehovet krever nybygg er Statsbygg rådgiver overfor statlige leietakere når byggene reises i privat regi, eller utøvende byggherre for departementene når staten selv skal eie nybygget.

Eiendomsforvaltning

Totalt forvalter Statsbygg ca. to millioner kvadratmeter i inn- og utland. Eiendomsmassen består av sentrale kontorbygninger, høyskoler, spesialbygninger og nasjonaleiendommer over hele landet, samt ambassader og boliger i utlandet. Statsbyggs eiendomsforvaltning skal bidra til at våre brukere til enhver tid har funksjonelle lokaler tilpasset sine behov. Statsbygg legger vekt på å bevare bygningenes verdi gjennom et høyt vedlikeholds nivå. Samtidig skal Statsbygg bevare de historiske bygningenes kulturelle særpreget og arkitektoniske verdi.

Utviklingsprosjekter

Statsbygg skal spille en aktiv rolle i samordningen av statlige interesser innen eiendomsutvikling og byplanlegging. Avklaring av statlige premisser skal legge til rette for et godt samspill med lokale myndigheter i slike saker. Arbeidet omfatter planlegging for ny bruk av statlige eiendommer som fraflyttes. For å nå de miljøpolitiske målene skal Statsbygg drive en omfattende innsats innen forskning og utvikling (FoU). FoU-virksomheten omfatter også prosjekter som har til hensikt å forbedre gjeldende standarder, forskrifter og regelverk i bygge-, anleggs- og eiendomsbransjen.

Historikk

Prosjekteringen og byggingen av det nye Politihuset i Oslo tok 13 år. Fra begynnelsen av 1950-årene diskuterte man alternative plasseringer. Det ble utlyst en arkitektkonkurranse i 1967 som ble vunnet av arkitektene Telje-Torp-Aasen Arkitektkontor AS med forslaget "7,62". I november 1975 tok man det første spadetaket, og innflyttingen skjedde i oktober 1978. Da ble også sentralarresten tatt i bruk, i form av en drukkenskapsarrest og en del som ble brukt til kortere varetektsopphold.

Sentralarresten i den nyere formen var underlagt og bemannet av Grønland politistasjon frem til 1995. Da ble det opprettet en egen seksjon som hadde ansvaret for arrest- og tinghuset.

Ikke alle var like fornøyd med det nye Politihuset. Dette førte til kritikk, blant annet i pressen. Allerede i april 1980 skrev Arbeiderbladet følgende; "Elendige arbeidsforhold i det nye Politihuset". I artikkelen ble heller ikke sentralarresten spart og ble betegnet som "ubrukkelig". Det sto at "Tynne skillevegger skiller arrestantene fra hverandre. Privatliv og kriminell handling blir blottlagt både for sidemannen og de som sitter bak og venter."

Det har blitt jobbet mer eller mindre aktivt fra denne perioden og frem til i dag med enten ombygging av den opprinnelige arresten eller med å bygge et nytt bygg.

Etter som årene gikk ble forholdene så kritikkverdige både for de tilsatte og arrestantene at noe konkret måtte gjøres. Gjentatte inspeksjoner og kritikk fra Torturkommisjonen og vernetjenesten ved politidistriktet førte til beslutningen om at sentralarresten skulle rehabiliteres, og tjenesten ble midlertidig flyttet til Oslo fengsel i mars 2002.

Rehabiliteringen ble etter en stund stoppet av Fylkesmannen og startet aldri opp igjen. Årsaken var at det ble for lite dagslys til cellene. Dette skapte imidlertid håp om at et helt nytt bygg kunne bli en realitet. En midlertidig brakkerigg ble satt opp i hundeparken mellom sentralarresten og Åkebergveien våren 2003. Aftenposten Aften svarte på spørsmål fra en bekymret nabo som lurte på hva "Mystiske brakker foran Politihuset" var for noe? Han ble beroliget med at dette var høyst midlertidig, og at de skulle fjernes så snart en ny sentralarrest var bygget mellom Politihuset og fengslet.

Det ble ingen reell diskusjon angående hvor den nye sentralarresten skulle bygges. Statsbygg hadde allerede i planene for byggingen av nytt Politihus tilrettelagt for en utvidelse mot øst langs Åkebergveien.

Parken rundt Politihuset blir hyppig benyttet av naboene, og de var redde for at nybygget ville forringe nabolagskvaliteten. Det ble derfor opprettet et grøntregnskap som skulle overbevise velforeninger, naboer, Oslo kommune og Justisdepartementet om at parken ikke ble mindre, men større på tross av det nye bygget. Resultatet synes å tale for seg.

Etter et stort engasjement fra daværende justisminister Odd Einar Dørum ble Oslo kommune overbevist om at dette var en riktig plassering, og at naboer og andre ville få et nytt og bedre rekreasjonsområde etter at prosjektet var ferdig. Uheldigvis har dette ført til at Oslo politidistrikts gode nabo Oslo fengsel mistet noe areal på bekostning av grøntregnskapet.

Målet med den nye sentralarresten var å skape et godt arbeidsmiljø for de tilsatte. Arrestantene skulle også få bedret sin opplevelse av kanskje sitt første møte med politiet.

Forholdene i den gamle arresten var ikke beregnet for det store antallet ansatte som trengte garderobeskap, egen ledelse, støttefunksjoner og andre fasiliteter. Det ble også stilt krav om sitte-/liggebrisk på alle celler. Det skulle innføres celleovervåking, og de gamle celledørene med spalter slik at man kunne se inn, måtte byttes ut med tette dører. Kalde celler ut mot endeveggene reduserte kapasiteten, og etter hvert ble det lekkasje i taket.

I den nye sentralarresten er det tre luftegårder som arrestantene kan benytte. Avhørs- og rapportroms-kapasiteten er vesentlig øket og støttefunksjoner som promillelege, kriminaltekniske rom og advokatrom er moderne utstyrt. Politilegen har også fått kontorer i den nye sentralarresten etter å ha sittet i Politihusets 3. etasje, grønn sone siden det var nytt.

Det har skjedd en gradvis utvikling av tjenesten i Norges største sentralarrest. Tidligere satt det politifolk i mottaket som førte inn arrestantene, nå har arrestforvarerne overtatt alle oppgavene i den nye sentralarresten.

Utfordringen med å bruke ca. 5 år på prosjekteringen og byggingen er at organisasjonen utvikler seg raskere og endringer i organiseringen fører til endret bruk av bygget.

Til slutt er det verdt å nevne at da Statsbygg utlyste en plan- og designkonkurranse i 1967 ble denne vunnet av, som tidligere nevnt, arkitektkontoret Telje-Torp-Aasen Arkitektkontor AS (nå LMR arkitektur as). Når Statsbygg igjen hadde en konkurranse i 2003 var det samme arkitektkontoret som vant.

*Hans-Petter Gystad
Kontor for eiendom og sikkerhet
Oslo politidistrikt*

Byggesakens gang

Romprogram og byggeprogram for Ny Sentralarrest i Oslo var ferdig i september 2003 og det ble på dette grunnlag arrangert en plan- og designkonkurranse. Konkurransen ble vunnet av Telje-Torp-Aasen Arkitektkontor AS i desember 2003. Dette arkitektkontoret sto også for selve Politihuset den gangen det ble bygget. Firmaet har i dag skiftet navn til LMR arkitektur as.

Arbeidet med skisseprosjekt startet i mars 2004 og var ferdig i mai samme år. Deretter fulgte en forprosjekt-fase, som var ferdig i oktober 2004, og samtidig ble søknad om rammetillatelse sendt inn.

Da denne søknaden ble lagt ut på høring, kom det inn mange klager fra Bydel Gamle Oslo, velforeninger, borettslag og sameier i området. Underskriftskampanjer ble satt i gang og den politiske ledelsen i Oslo kommune samt de politiske partiene engasjerte seg i saken. Justisdepartementet ble koblet inn, og ved hjelp av samtaler mellom Justisdepartementet og Oslo kommune ble det i juni 2005 gitt en rammetillatelse med enkelte nye forutsetninger for prosjektet. Saken ble behandlet i bystyret og godkjent under forutsetning av at det ble "opparbeidet parkmessige erstatningsarealer for tomten som bebygges". Det var også et krav om at det skulle settes i gang omregulering til friområde for de aktuelle arealene.

Tilleggsarealer ble avgitt fra Oslo fengsel, og reguleringsarbeidene igangsatt. Søknad om igangsettingstillatelse for grunn- og fundamentarbeider ble sendt inn i juli 2005 og tillatelsen ble gitt i oktober 2007.

Klage på vedtakene ble sendt inn fra Tøyen Nedre Kampen Vel. Det ble ny behandling i Byrådsavdelingen, som gjorde vedtak i november 2005 om at klagen ikke ble tatt til følge, og grunn- og fundamenteringsarbeidene ble satt i gang.

Klagesaken ble sendt videre til Fylkesmannen for endelig avgjørelse. Endelig vedtak kom fra Fylkesmannen i mars 2006, hvor betingelsene gitt i rammetillatelsen var opprettholdt og byggearbeidene kunne endelig løpe uten risiko for at de måtte stoppes.

Igangsettingstillatelsen for alle øvrige arbeider ble gitt i mai 2006 og innflytting planlagt til slutten av november 2007.

Grunn- og fundamentarbeidene ble noe mer krevende enn antatt med bløtere masser enn forutsatt og med bevaring av store trær helt inntil byggegrenen. Trærne

er fortsatt friske og grønne tredje sommeren etter at gravearbeidene startet.

Arbeidene har generelt vært kompliserte. Arealmessig er det en liten bygning med svært mange og små rom. Det har vært mange mennesker involvert på liten plass for å montere mye teknikk som skulle inn på den samme lille plassen. Dette har stilt store krav til alle typer arbeid, både innen bygningsmessige og tekniske fag. Det er mye plasstøpt eksponert betong, krevende utvendige flisarbeider og en del vanskelige konstruksjoner. Prosjektet har også vært pådriveren for å utvikle en ny type prefabrikkerte celler. Cellene er utviklet i et samarbeid mellom arkitekt, politi og produsent, og det ble testet ut en prototype. Ferdige arrestceller ble produsert i Danmark, fraktet på trailere til Norge og Åkebergveien, og montert på rett sted til rett tid, mellom plastøping av vegger og montering av prefabrikkerte dekker. Dette satte store krav til de involverte, ikke minst med hensyn til logistikken.

Det har vært et tett samarbeid mellom alle aktørene i prosjektet; arkitekter, tekniske rådgivere, byggeledelse og entreprenører. Ikke minst har prosjektet vært avhengig av samarbeidet med oppdragsgiver; Oslo politidistrikt. Både med sine faglige kunnskaper og aktive deltakelse generelt i prosjektet, har de hatt stor betydning for prosjektets ferdigstilling innenfor en presset framdrift.

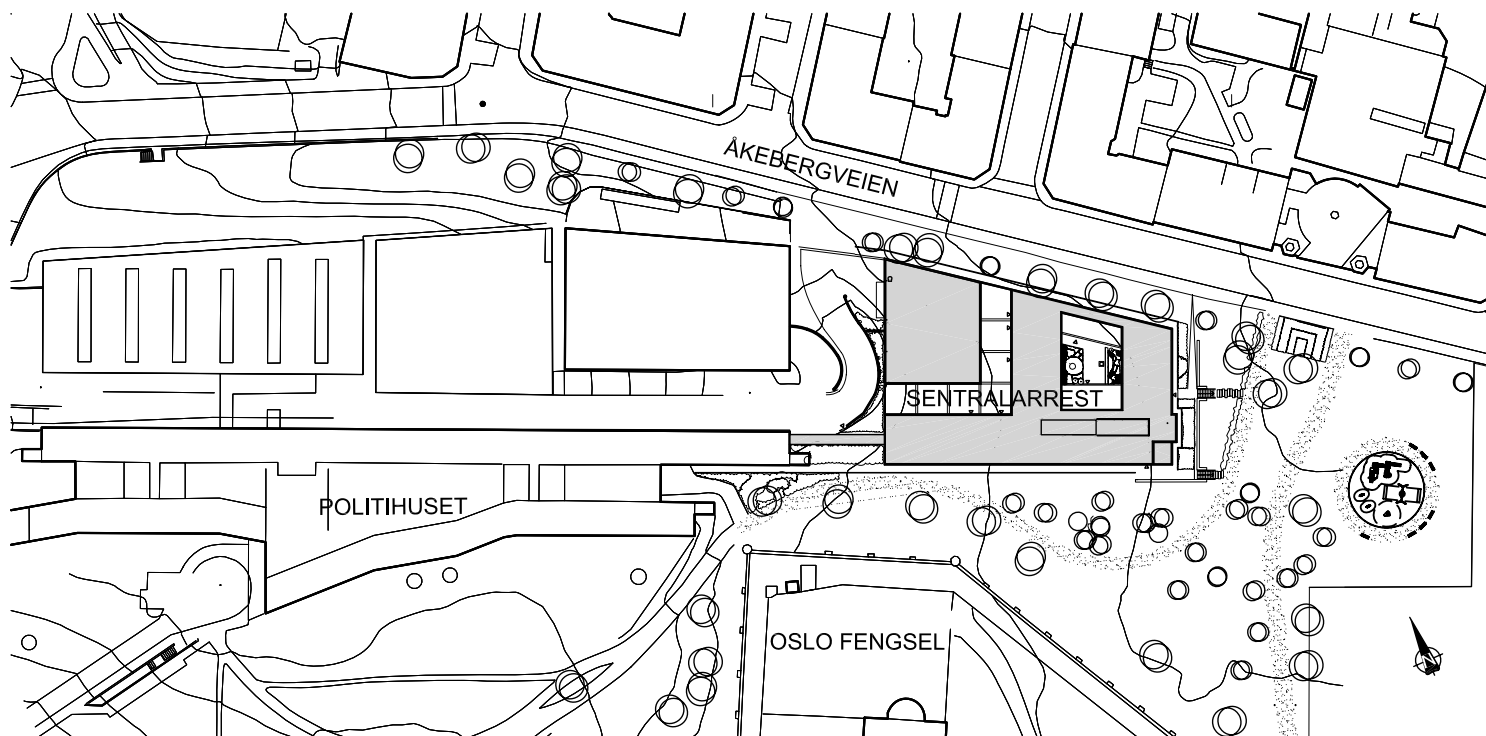
Konkurransen om utsmykningen av sentralarresten ble vunnet av tre kvinnelige kunstnere som på hver sin måte har satt sitt preg på utvalgte steder i bygningen.

Ferdigstillingen av prosjektet ble noe forsinket, men selve innflyttingen ble bare forskjøvet med et par uker i forhold til vedtatt framdriftsplan og skjedde i desember 2007.

Ferdigstillingen av utomhusarbeidene og den nye parken på Politihusets side av fengselsgjerdet ble utført våren 2008.

Byggeprosjektet er, til tross for at det har vært komplisert og at det har oppstått noen forsinkelser underveis, gjennomført uten store problemer. Deltagerne i prosjektet har dessuten vært løsningsorienterte.

Bygningsmessig beskrivelse

Etter 35 år med døgnkontinuerlig drift tjente ikke lenger arresten i Politihuset på Grønland sin hensikt på en tilfredsstillende måte. Som en konsekvens av dette ble det besluttet å bygge en ny sentralarrest i Oslo, fortsatt i tilknytning til Politihuset.

Sentralarresten er en døgnåpen institusjon med om lag hundre arbeidsplasser. Her skal arrestanter i sine mest ekstreme tilstander forvares i begrensede tidsrom under sikre og trygge forhold. Bygningen beskytter arrestantene fra omverdenen.

Konsept

Prosjektet bygger på prosjekteringsgruppas vinnerutkast i en begrenset plan- og designkonkurranse som ble avholdt høsten 2003. I arbeidet med konseptet for den nye sentralarresten har følgende intensjoner blitt vektlagt:

- Å skape en moderne arrest som forener behovet for sikkerhet og strenghet med et godt arbeidsmiljø og trivsel for de ansatte
- Å organisere en rasjonell og kompakt bygning med korte gangavstander mellom hovedfunksjonene
- Å utforme bygningsvolumet slik at det framstår som et positivt supplement til politihuset og til gatebildet i Åkebergveien

- Å videreføre parkrommet rundt den nye sentralarresten slik at det framstår som en naturlig del av Botsparken
- Å søke tekniske og konstruktive løsninger som ivaretar både driftstekniske aspekter og ønsket om fleksibilitet og utvidelsesmuligheter

Sentralarresten og omgivelsene

Anleggets utforming

Politihuset på Grønland dominerer omgivelsene med sin markante høyblokk mot Botsparken og med lavere bygninger mot Åkebergveien. Sentralarresten er utformet som en lavblokk og slutter seg til de lave bygningene rundt Politihuset, og understreker sin tilhørighet til resten av anlegget. Fasaden mot Åkebergveien følger veitraseen på samme måte som Politihusets bakbygninger, med et felles grøntbelte av bevaringsverdige løvtrær. Bygningen er med hensikt diskret utformet for ikke å annonsere sine aktiviteter. Ved utforming av bygningen har en av mange utfordringer vært å etterkomme forskriftskravet om tilstrekkelige dagslysforhold til alle brukere av bygningen, samtidig som innsyn og utsyn begrenses.

Sentralarresten lukker seg om to gårdsrom. Mottaksgården har kjøreatkomst og hovedinngang fra Åkebergveien. Et indre gårdsrom har beplantning og slipper lys inn til deler av bygningen. Rundt disse to gårdsrommene er 100 arrestceller fordelt, sammen med arrestmottak, ekspedisjon og administrasjon. Flere mindre luftgårder er etablert i forbindelse med cellene. Det er lagt vekt på korte gangavstander og en effektiv forbindelse mellom vakt- og celleområdene, slik at hyppig kontakt med arrestantene vil være enkelt. Det er i tillegg direkte forbindelse til Politihuset.

Materialer

Sentralarresten er oppført med yttervegger i plasstøpt betong, innvendig isolert og platekledd. Gulv og dekke over kjeller er plasstøpt, mens øvrige dekker er utført med ulike typer betongelementer. Et frittstående betongtak dekker deler av mottaksgården, også for å hindre innsyn. Innvendige trapper er prefabrikkert i betong. Rømningsstrapper i gårdsrommet er utført i galvanisert stål.

Alle materialer er valgt med tanke på sikkerhet og robust bruk. Brukermedvirkning med erfaringer fra arrestforvarernes side har vært en viktig referanse i valg av materialer. Det har også vært stilt spesifikke krav til renholds- og vedlikeholdsvennlige løsninger.

Bygningens bruk tilsier behov for materialer med gode og holdbare overflateegenskaper.

Arrestcellene

Utformingen av celleetasjene baseres på prinsippet med en egen teknisk betjeningsgang på utsiden av cellene, langs ytterveggenes innside. Cellene kan derfor driftes og vedlikeholdes teknisk fra utsiden, uten at dette hindrer bruken. Cellene er prefabrikkerte betongenheter med integrert sanitæranlegg, drikkevann og sovebrisk. Det er varmekabler i gulvene og sovebrisk. Hver celle har et høysittende vindu med utsyn mot himmelen og til trekronene i parken. Det er ikke innsyn til cellene fra bakkeplan eller fra omkringliggende bebyggelse. Spesialproduserte ståldører med inspeksjonsluker er innstøpt i celleveggene. Arrestcellene er utviklet i samarbeid med politiet. Arrestantens sikkerhet er tatt hensyn til ved utformingen av cellenes detaljer og form.

Fasader

Bygningens fasader, som henvender seg mot det offentlige rom, er belagt med keramiske fliser. Fargevalget er gjort på stedet med ønske om en harmonisk tilpasning til omgivelsene. De grønnaktige flisene er gjennomfarget og produsert spesielt for dette byggeprosjektet. En viss andel av flisene har glasert

overflate og danner et uregelmessig mønster på veggen, tilpasset overgangen mot antigrafitbehandling på fasadens nedre del. Blikkenslagerarbeidene er utført i kobber.

Store veggfelt i glassbyggestein mot Åkebergveien gir lysinnslipp til gårdsrommet, men hindrer innsyn. Alle vinduer som vender mot det offentlige rom består av en dobbel konstruksjon. Den ytre ruten er av polykarbonat for beskyttelse mot vandalisme, det indre sjiktet har sikkerhetsglass. Alle vinduskonstruksjoner og utvendige dører er utført i stål. Det er installert hurtigåpnende og påkjørings sikre kjøreporter.

Yttertak

Taket er utvendig isolert og membranbekket på skråskåret isolasjon med fall mot sluk. Gesimser og takoppbygg for luftinntak og – avkast er kobberbeslått.

Innervegger

Plassbygde innervegger er i hovedsak utført som stålstenderverksvegger kledd med robuste gipsplater eller malte sementfiberplater. De fleste innerveggene har strenge krav til brann- og lydmotstand. Skap for oppbevaring av arrestantenes eiendeler er integrert i korridorveggene mot cellene. Innvendig er arrestcelleveggene delvis malt med epoksymaling og kledd med keramiske fliser. De malte veggflatene har sterke jordfarger.

Innvendige dører

Dørene i hovedkommunikasjonsveiene er av stål med glassfelt. Dørene i administrasjonen og underordnede rom er tredører med overflater av høytrykkslaminat.

Himlinger

I kjelleren og celleetasjene er den branncellebegrensende himlingen av plassbygget gips, med luker for tilgang til tekniske anlegg. Det er ellers benyttet systemhimlinger av gips og mineralull.

Gulv

En del av gulvene vil være utsatt for stor slitasje. Arrestmottaket har derfor industrigulvbelegg av metylmetakrylat. Arrestcellekorridorene har vannrenner med sluk, tilpasset behovet for spyling av cellene. For å oppnå en god ergonomisk arbeids situasjon for arrestforvarerne er vinylbelegget i disse korridorene lagt på korkunderlag. Gulv i tekniske rom er malt med løsemiddelfri epoksy. I trapperom er det benyttet gummi belegg. På toaletter og i dusjrom er det benyttet keramiske fliser, i kontorer og oppholdsrom er det lagt linoleum.

Untitled #32 av Josefine Lyche.

Faste innredninger

I arrestmottaket og ekspedisjonen er skrankene spesialutviklet og utført i komposittmateriale. Veggene er kledd med rustfrie stålplater, andre detaljer er utført i rustfritt stål.

Fargebruk

I fargepaletten er utgangspunktet varme naturjordfarger. Bygningens fasader er kledd med gjennomfargede grønne fliser med antrasitfarget fuge for å harmonisere med de grønne omgivelsene i parken. Grønnfargen gjentas enkelte steder innvendig; i trapperommet og i innslag i gulvbelegget. Hver celle-etasje har sin farge, som til en viss grad gjentas inne i cellene. Fargebruken er valgt med tanke på å skape et varmere miljø, i kontrast til den ekstreme situasjonen arresten representerer.

Regulering av Botsparken

Byggetomta for den nye sentralarresten var i utgangspunktet en del av Politihusets ekspansjonsområde som var regulert til offentlig formål. Byggeplanene ble møtt med protester fra naboer, siden arealet tidligere hadde fungert sammen med grøntarealet for resten av Botsparken. I rammetillatelsen ble det tatt hensyn til

naboprotestene ved at det ble stilt krav om at et erstatningsareal tilsvarende arrestens grunnflate ble opparbeidet til park. Oslo fengsel avsto en del av sitt areal øst for byggetomta, og Botsparken ble planlagt utvidet med ny lekeplass og grøntareal. For å sikre grøntarealene rundt Politihuset og sentralarresten, ble det i rammetillatelsen stilt krav om utarbeidelse av ny reguleringsplan for området, der store deler av den tidligere regulerte tomte for offentlig bygning ble omregulert til friområde/park.

Landskapsarbeider

Botsparken

Karakteren av landskapspark med plen og grupper av trær rundt den nye bygningen er beholdt. De opprinnelige verneverdige trærne er bevart gjennom omsorgsfull beskjæring og pleie. Det er opparbeidet en gangvei fra det store parkrommet foran Politihuset til Åkebergveien gjennom passasjen mellom Politihuset og Botsfengselet. Gangveien tilpasser seg den opprinnelige vegetasjonen og området belyses med mastearmaturer og effektbelysning under trærne.

Botsparken er utvidet med ny lekeplass og grøntareal.

Konstruksjoner

Terrengeforskjellen mellom inngangene i øst og opprinnelig terreng er utjevnet ved etableringen av 90 cm høye murer av skifer råkopp. Gangforbindelsene består av to terrengrapper i granitt ved besøksinngangen og dimitteringsutgangen.

Det er etablert en 1,5 meter bred sikkerhetsone rundt hele bygningen, bestående av granittkantsteiner som er montert skrått for å skape et taggete område, lite egnet for opphold.

I en stor åpning i trekken mot Åkebergveien er det plassert store granittblokker av sikkerhetsmessige grunner.

Utendørs vann og avløp

Overvannssluk er etablert ved utganger i øst, i mottaksgården, i indre gårdsrom og i utkjøringsrampen. Ved porten til mottaksgården er det montert en kjøresterk vannrenne. Overvann føres til overvannskulverten via sandfangkummer. Øvrige arealer avvannes mot terreng.

Det er etablert vannuttak i fasadene for vanning og spyling av utendørsanlegg i gårdsrom, mottaksgård og ved utganger i øst.

Det er montert snøsmelteanlegg i deler av mottaksgården og i utkjøringsrampen.

Utendørs elkraft

Mastebelysning er plassert langs stien som slynger seg gjennom parken. Effektbelysning er etablert under enkelte trær samt i indre gård. For øvrig er det montert fasadebelysning og innfelt belysning i betongmuren langs utkjøringsrampen.

Snøsmelteanlegg av varmekabler er montert i gangarealer og trapper ved utgangene i øst.

Veier og plasser

Innkjøringen fra Åkebergveien og utkjøringsrampen har slitelag av asfalt. Mottaksgården er belagt med dels granittplater og dels asfaltdekke. Ved alle innganger er det montert fotskraperister med sandfang og overløp. Midtsonen i indre gårdsrom har belegget av granitt-heller.

Gang- og sykkelveien gjennom parken har et toppdekke av grus med kanter av storgatestein. Stiene fra utgangsdører til gangveien har et toppdekke av skifer-heller.

Park og hage

Parken rundt den nye sentralarresten er anlagt med plen og flere grupper nye trær. Den smale passasjen i sørvest er tilplantet med vintergrønt markdekke og innslag av stauder og løk.

Et lite "skogholt" av sibirlønn vil skjerme inn- og utgangene i øst for innsyn, samt skape et stemningsfullt sted. Skyggetålende stauder er plantet som bunndekke.

Et indre gårdsrom er utformet som en frodig skygehage der busker og stauder med ornamentalt bladverk, som bambus, prydgress, hosta, dagliljer, bregner og rhododendron, vil gi et frodig preg og skape et hyggelig uteområde for personalet. Et tuntre av prydkirsebær er plantet som blikkfang. Sitteplasser møblert med stoler og bord, samt drikkefonter er sentralt plassert i rommet på et belegg av granittheller, avgrenset mot et opphevet plantebed med en sittekant i naturstein.

Universell utforming

Sentralarresten er en forholdsvis lukket bygning som ikke er allment tilgjengelig. Det stilles strenge krav til funksjonsdyktighet på alle plan for de som arbeider i bygningen. Universell utforming har derfor vært knyttet til de behov som bruken av bygningen tilsier.

Det er lagt vekt på funksjonelle og rasjonelle hovedkommunikasjonsveier hvor to personer, arrestforvarere, kan assistere en tredje person, arrestanten, gjennom bygningen, hvilket alltid er tilfellet i en arrest. Alle hovedkommunikasjonsveiene er også tilrettelagt for transport med bære. To arrestceller er spesielt utformet for bevegelseshemmede. Disse er større og har en toalettløsning som avviker fra de resterende cellene. Differensiert fargebruk innvendig i bygningen skal bidra til en enklere stedsorientering både for arrestanter og de ansatte.

Miljøprofil

Det er lagt vekt på å benytte solide og slitesterke materialer, både i konstruksjoner og overflater, grunnet bygningens brukskrav og brannklassifisering. Alle byggematerialer har vært kontrollert mot Statens forurensningstilsyns (SFT) "OBS-liste". Det ble lagt vekt på sortering av byggeavfall i byggeperioden.

Bygningen har vannbåren varme med energi fra fjernvarmenettet i Oslo og består av en varmelagrende massivkonstruksjon i betong.

Kunstprosjektet

Fotocollager (Flimmer 1 og 2) av Jenny Alnes.

Untitled #33 av Josefine Lyche.

Kunst i offentlige rom (KORO) har hatt ansvaret for kunstprosjektet ved Ny Sentralarrest i Oslo. Det oppnevnte kunstutvalget hadde 1.060 mill kroner til rådighet og startet arbeidet høsten 2005. Utvalget fant tidlig arbeidet utfordrende på en positiv måte, med en intensjon om å finne fram til kunstneriske arbeider som kan gi en egen verdi for både ansatte, arrestanter og besøkende. Når brukerne naturlig nok har svært ulike opplevelser av stedet, kunne da utvalget legge til rette for gode kunstopplevelser for alle?

Intensjonen har vært å finne fram til kunstneriske arbeider som kan myke opp inntrykket når en kommer hit som arrestant, samtidig som man ønsker å gi både arrestanter og ansatte positive opplevelser av noe som

kan skape nysgjerrighet og undring. Det ble ansett som viktig å bidra til en atmosfære der de ansatte opplever arbeidsstedet som tilrettelagt også for deres hverdag og hvor besøkende kan trives. Det har i tillegg vært viktig å imøtekomme den store andelen med minoritetsbakgrunn. Et annet moment utvalget har måttet ta hensyn til er sikkerhetsaspektene med klare krav til kunstens format, materialvalg og uttrykk. Tredimensjonal kunst eller løse gjenstander er problematiske i flere områder av bygningen, samtidig som man uttrykksmessig skal ta hensyn til brukernes situasjon.

Kunstutvalgets stramme mandat ble vurdert som en spennende utfordring, som de videresendte til kunstmiljøet med invitasjon til en prekvalifisering. Hele 137 kunstnere og kunsthåndverkere fant oppgaven interessant. Av disse ble Jenny Alnes, Tiril Schrøder og Josefine Lyche invitert til en lukket konkurranse om oppdrag. Deres oppgave var å lage forslag til adkomstområdet for arrestantene, pluss korridor og heisområdet i forlengelse av denne. Derneft forslag til resepsjon og omsorgsrom for de besøkende. Med bakgrunn i etasjens romløsning og budsjettets begrensede omfang, var oppgaven tenkt som ett helhetlig oppdrag. Under juryeringen fant utvalget det vanskelig å konkludere med én vinner, da alle tre kom med spennende forslag. Utvalget vurderte områdene i bygningen som såpass adskilte at variasjonen i kunstneres forslag ville fungere godt som selvstendige verk. Juryen ønsket seg altså alle de tre forslagene. KORO har ikke tidligere erfaring med et slikt heldig problem, og kunne ønske utvalget lykke til med å få realisert tre prosjekter i stedet for ett. Kunstnerne selv var fornøyd med denne beslutningen og bearbejdet forslag og budsjett slik at det lot seg gjennomføre.

Jenny Alnes har laget de to store fotocollagene Flimmer 1 (Grønland) og Flimmer 2 (Åkebergveien) som er satt sammen av en mengde bybilder fra forskjellige bydeler og verdensdeler. Verkene er silkestrykket på baksiden av glassklar akryl med 4 mm beskyttelsesplater i polykarbonat og dekker hele vegger. Det ene har en rød fargetemperatur mens det andre har et mer rolig grå-blått uttrykk. Som betrakter oppdager man stadig nye bilder i verkene og på den måten fornyer uttrykket og lyset på akrylplatene seg hele tiden. Det ene verket er plassert slik at arrestantene lett kan se det mens de venter i adkomstområdet mens det andre kan betraktes fra resepsjonen.

Transition av Tiril Schrøder.

Tiril Schrøders kunstneriske arbeid *Transition* på den ene lange vegg i korridoren går over dører og andre elementer som befinner seg i dets vei. Tematisk omhandler verket møtet mellom natur og kultur, det sublimе, hvor formene understreker lengdebevegelsen i gangen. Schrøder har malt direkte med akrylmaling på vegg og tilført tre aluminiumsplater med dataoverførte tegninger og malerier, som til sammen danner en helhet. Fargepaletten er i samsvar med husets øvrige farger, slik at verket blir en del av arkitekturen. Motivet er 9 meter langt.

Josefine Lyche har også arbeidet direkte på vegg med akryl, men hennes uttrykk er helt abstrakt. Her kan man få assosiasjoner til slitte veggflater eller natur. Uttrykket minner om murale teknikker; hvor fargebruken hennes gir fra seg mye lys og hvor stemninger flyter i hverandre. Ved resepsjonen finner vi hennes

Untitled #33 som er i grønne farger mens på omsorgsrommet har hun malt en hel vegg i pastellfarger (*Untitled #32*).

I tillegg til de tre oppdragene har kunstutvalget kjøpt inn fire malerier av Marius Martinussen til de ansattes oppholdsrom. Martinussen arbeider forholdsvis abstrakt med akryl på lerret. Inspirasjonen henter han ofte fra flyturer hvor byer og ulike landskap ses fra et særegent perspektiv. *From above (warm blue)*, *From Above (green and yellow)*, *Passing by* og *Strings* er alle fargesterke malerier, hvor de horisontale linjene har sin egen dialog med trærne i atriet utenfor vinduene.

Mette Kvandal
Kunst i offentlige rom

Byggeteknikk

Generelt

Bygningen på tre etasjer pluss kjeller er oppført med primærbæring i plasstøpt betong. Etasjeskillene varierer mellom plasstøpt betong, DT-elementer og hulldekkelementer. Bygningen er fundamentert til fjell. Primærbæring i bygningen er dimensjonert for en ekstra etasje, tilsvarende plan tre.

Fundamentering

På grunnlag av geotekniske undersøkelser, som viste bløte leirelag i grunnen, ble det valgt å fundamenter bygningen på rammede stålpeleer til fjell. I noen områder er det benyttet stålkernepeleer.

Råbygg

Kulvert og kjellergulv i bygningen er i plasstøpt vanttett betong, for å hindre vanninntrengning fra grunnvann.

Ytterveggene er oppført i plasstøpte dobbeltarmerte betongvegger, med kald side ut. Hele ytterfasaden er kledd med flis som er limt direkte på betongvegger, med unntak av veggene i mottaksgården hvor betongvegger danner fasaden.

Inndelingen av dekketyper er som følger:

- Dekke over kjeller er plasstøpt betong, mens gulv i plan 1, utenfor kjellerarealet, består av betongplate direkte på grunn.
- Dekke over plan 1 består av hulldekkeelementer, og noe plasstøpt betong.
- Dekke over plan 2 og 3 består i hovedsak av DT-elementer, supplert med hulldekkeelementer og plasstøpte dekker i små områder. Dekkeelementene er opplagt på langsgående konsoller, integrert i betongvegger.

Taket over mottaksgården er byggeteknisk den mest utfordrende konstruksjonen i bygningen. Konstruksjonen består av plasstøpt bjelkerist, med to meter høye dragere. Fritt spenn i begge retninger er mellom 25–30 meter.

Varmeisolasjon

Bygningen er isolert på varm side bortsett fra i takkonstruksjonen, som er isolert på yttersiden. I den forbindelse er det lagt inn kuldebrobrytere i alle dekkeforbindelser mot ytterveggene.

VVS-tekniske anlegg

Ved planlegging av de tekniske anleggene i en arrest stilles det spesielle krav til utforming og løsninger. Installasjonene skal være sikret mot hærverk, selvskading og mulighet til å bruke inventar som våpen. Samtidig har det vært et mål å utforme lokaler som framstår som mest mulig myke og ikke-provoserende. Dette har også vært førende i forbindelse med planleggingen av VVS-anleggene.

Sanitæranlegg

Prefabrikkerte celler ble levert med ferdigmonterte og hærverkssikre sanitærelement bestående av toalett, servant og drikkespiss. Vann til utstyret betjenes med trykknapp og magnetventil. Vannet til servanten er forblandet.

I hver celleetasje er det en teknisk korridor for tilkobling av vann og avløp til cellene. Alle tilkoblinger og alt servicearbeid kan utføres fra cellenes utside/bakside. De tekniske korridorene er brukt som føringsvei for varmt og kaldt tappevann, avløpsanlegg og varmeanlegg. For å redusere faren for tilstopping i avløp fra toalett på cellene det montert et 90 mm stakepunkt mellom hvert enkelt toalett og avløpsanlegget.

For renhold av cellene er det installert et eget vaskeanlegg for spyling med vann av 60°C og 40 bars trykk. Avløpsvann i forbindelse med vasking føres til slukrenner i korridoren utenfor celledørene.

I hver etasje er det dusjer beregnet for arrestantene. Disse dusjrommene har hærverkssikkert utstyr og forblandet vann til dusj som betjenes av berøringsfri sensor og magnetventil.

Varmeanlegg

Bygningens varmesentral er på totalt 4,13 MW og består av to kundesentraler fra Viken Fjernvarme. I tillegg til kundesentralen for arresten er det også en egen for Politihuset. Arrestens sentral er på 1,43 MW, hvorav 720 kW dekker behovet til radiatoranlegg, ventilasjonsvarme og gatevarme, og 710 kW dekker behovet til varmt tappevann. Tappevannsveksleren dekker også varmtvannsbehovet til vaskeanlegget, og har derfor relativt høy effekt til varmt tappevann. Kundesentralen for Politihuset er på henholdsvis 2,4 MW og 300 kW. Varmeanlegget i arresten har back-up fra Politihusets olje- og elkjel. Cellene varmes opp indirekte ved at radiatorene er plasserte i de tekniske korridorene. Hver celle har i tillegg varmekabler i gulv og brisk med mulighet for individuell justering av temperatur. I områder for transport av arrestanter er det gulvvarme.

Kuldeanlegg

Kuldeanleggene består av to isvannssystemer med kjølemaskiner plassert i teknisk rom og tørrkjølere på tak. Ett system er på 90 kW for lokal kjøling og ett er på 142 kW for ventilasjonskjøling. Systemet for lokal kjøling betjener kjølebuffer i kontorarealene og romkjølere/dataromskjølere i hovedtavlerom, rom for nødstrømsaggregat og datarom. I tillegg til mekanisk kjøling har hovedtavlerom, nødstrømsrom og datarom et separat back-up system basert på tappevann. Total kjøleeffekt er 54 kW.

Luftbehandling

Luftbehandlingsanleggene består av fire aggregater hvorav to betjener underetasjen og kontoretasjen og to betjener celleetasjene. Total luftmengde for underetasjen og kontoretasjen er 45 300 m³/h. Aggregatene har felles inntak/avkast via sjakt fra teknisk rom til takoppbygg. Luften distribueres via sentralt plasserte sjakter i bygningen med korte foringsveier i hver etasje. Cellene er levert med innstøpte ventiler for tiluft og avtrekk. Ventilene er utviklet spesielt for dette prosjektet. I tillegg til systemer for komfortventilasjon er det seks desentraliserte system for punkt- og kjøkkenavtrekk.

Utomhus VVS

I mottaksgården og innkjøringsområdet er det installert gatevarme. For å redusere momentanbelastning fra tak- og overvann til tillatt mengde føres disse via fordrøynings tank og virvelkammer til kommunalt avløpssystem.

Elektrotekniske anlegg

Ved planlegging av de tekniske anleggene i en arrest stilles det spesielle krav til utforming og løsninger. Installasjonene skal være sikre mot hærverk, selvskading og mulighet til å bruke inventar som våpen. Videre skal installasjonene bidra til at både ansatte og arrestanter skal kunne oppholde seg og virke med størst mulig grad av sikkerhet og trygghet. Dette har vært førende i forbindelse med planlegging av de elektrotekniske anleggene.

Strømforsyning

Anlegget strømforsynes fra en egen nettstasjon på politiets tomt som er nærmeste nabo til arresten. Forsyningsspenningen er utført som et 400 volt TNS 5-leder system. Det er også installert et reservekraftaggregat for drift av bygningen ved nettbortfall. For å sikre at kritiske anlegg ikke går ned er det også installert et UPS-anlegg.

Bæresystemer og fordelingsanlegg

Bæresystemet er utført med kabelstiger i metall over himling og i egne korridorer for tekniske anlegg. I kontorer og andre rom for ansatte er det installert føringskanaler med innmonterte uttak for elkraft og

tele- og datakommunikasjon. Fordelingsanlegget er etablert med to stålskap i hver etasje, plassert i egne vertikale sjakter for føringer av stige kabler og teletekniske kabler. Trekking av kabler til celler er utført i tekniske korridorer på baksiden av cellene, hvor også tekniske skap for styringstekniske anlegg for hver celle er plassert.

Lysanlegg og varme

Belysning generelt er basert på innfelte armaturer i himlingen tilpasset de respektive rommene. Det er benyttet hærverkssikre armaturer i arealer hvor arrestanter oppholder seg. Det er lagt vekt på energibesparende belysning i valg av armaturer og lyskilder.

I cellene er alle armaturene plassert i teknisk korridor med en armatur for hver celle. Denne lyser inn i cellen gjennom et vindu. Cellearmaturen er regulerbar for justering i forhold til lysforholdene og behovene ellers.

Alle fasader er opplyst og gangveiene rundt bygningen er tilpasset parkområdet forøvrig med lysmaster. Besøksinngangen og dimitteringsutgangen er lyssatt utvendig med egne pullerter.

Den vannbårne varmen i bygningen er styrt av et eget styringsanlegg for hvert rom eller område. Styrings-systemet er tilknyttet bygningens sentrale driftskontrollanlegg.

Tele- og automatiseringsanlegg/ Installasjoner for sikkerhet og kommunikasjon

Det er installert et sprednett for tele og data basert på Cat 6 kabling. Anlegget er delt i to for henholdsvis politiets eget nettverk og et eget for sikkerhet og kommunikasjon. Stamnett i form av fiberkabel er etablert mot Politihuset.

I hver celle er det montert et celleapparat for toveis kommunikasjon mellom arrestant og vaktrom. Cellepanelet har også egne kanaler for musikk. Alle celler er tilknyttet et eget sikkerhets- og kommunikasjonsanlegg for kontroll av arrestanter. Dette anlegget er i sin helhet beskrevet og designet i nært samarbeid med bruker. Dette anlegget betjener også alle dører og porter i bygningen.

Bygningen har overvåkingskameraer, lytteanlegg og overfallsalarm for å trygge sikkerheten til de ansatte.

Brannalarmanlegg og etterlysende ledesystem

Bygningen har et eget adresserbart brannalarmsystem som også er tilknyttet Politihusets overordnede system for presentasjon av brannalarm. Det er montert røyk-detektorer i alle rom, men i cellene er detektorene plassert i avtrekkskanalen for hver celle. Alarm presenteres i vaktrommets sikkerhets- og kommunikasjonsanlegg i klartekst sammen med grafiske bilder for påvisning av alarmsted. I alle gulv er det innsveis et etterlysende ledesystem med stedsangivelse for hver korridor og merking av dører som leder til rømming av bygningen. Alle celler er merket med nummer som også er innsveis i gulvet foran celledørene.

Sentral driftskontroll

Det er installert et sentralt driftskontrollsystem i tilknytning til Politihusets opprinnelige anlegg. Betjening, styring og overvåking av sanitær-, varme- og kjøleanlegg, samt en del tekniske alarmer utføres og logges i dette anlegget.

Transportanlegg

Det er installert tre forskjellige heiser i bygningen hvorav to er ordinære personheiser for ansatte og en vare/sengeheis for transport av arrestanter med vakter.

Prosjektadministrasjon

Oppdragsgiver	Oslo politidistrikt	Prosjekterings- gruppeleder	T-2 PAtteam AS
Byggherre	Statsbygg	Prosjekteringsgruppe	
Kontaktgruppe Oslo politidistrikt Statsbygg	Roger Andresen Harald Alstad	Arkitekt	LMR arkitektur AS (tidligere Telje-Torp-Aasen Arkitektkontor AS)
Brukerrepresentanter	Hans Petter Gystad Bent Skagmo	Landskapsarkitekt	Sundt&Thomassen Landskapsarkitekter AS
Prosjektgruppe i Statsbygg Prosjektansvarlig	Linda Sunde Eriksen Harald Alstad	Rådgivende ingeniører i: - Byggeteknikk - VVS-teknikk - Elektroteknikk	Dr. techn. Olav Olsen AS Ingeniørkontoret Ingenia AS Ingeniør Per Ødemark AS
Prosjektleder	Tove Arnesen Magne Olav Torsæter	Byggeledelse	Siv. ing. Trond Thorvaldsen AS
Prosjektøkonom	Jon Fløtre	Entreprenører	
Arkitektfaglig	Harald Gudmund Longva	Grunn og fundamenter, bygningmessige arbeider	Veidekke Entreprenør AS
Geoteknikk	Rolf Jullum	Prefabrikkerte celler	EJ Badekabiner
Byggeteknikk	Terje Karlsson	Arrestcelledører	AS Norfo
Akustikk	Tor Halmrast	Røranlegg	C.M. Mathiesen & Co AS
VVS-teknikk	Pål Inge Waage	Luftbehandlingsanlegg	Gupex AS
Elektroteknikk	Carl Martin Nygaard	Elektrotekniske anlegg	Wennevolds Elektro AS
Drift og vedlikehold	Øyvind Svilosen Oddbjørn Evensen	SD-anlegg	Gunnar Karlsen AS
Eiendomsforvaltning, Statsbygg Øst		Sikkerhetsanlegg og adgangskontroll	Securitas Systems AS
Forvaltning	Stein Arne Eriksen	Heisanlegg	Reber Schindler Heis AS
Drift og vedlikehold	Lars Moen	Reservekraft	AS Reservekraft

Prosjektadministrasjon kunstprosjektet

Kunst i offentlige rom

Prosjektansvarlig Mette Christine Kvandal

Kunstutvalget

Utvalgets leder og kunstnerisk konsulent Inghild Karlsen
Bruker Hans Petter Gystad
Arkitekt Kay Erik Rosted
Byggherre Tove Arnesen

Kunstverk ferdigstilt per mai 2008:

Flimmer 1 (Grønland) Jenny Alnes
Fotocollage

Flimmer 2 (Åkebergveien) Jenny Alnes
Fotocollage

Untitled #32 Josefine Lyche
Maleri rett på vegg

Untitled #33 Josefine Lyche
Maleri rett på vegg

Transition Tiril Schrøder
Maleri rett på vegg,
med aluminiumsplater

From above (warm blue) Marius Martinussen
Maleri

From Above (green and yellow) Marius Martinussen
Maleri

Passing by Marius Martinussen
Maleri

Strings Marius Martinussen
Maleri

Økonomi

(Foreløpige tall)

Bygningsmessige arbeider	kr. 129.000.000
Prefabrikerte arrestceller	kr. 14.500.000
Rørarbeider	kr. 11.900.000
Luftbehandling	kr. 5.000.000
Elektrotekniske anlegg	kr. 12.700.000
SD-anlegg	kr. 2.100.000
Sikkerhetsanlegg	kr. 27.400.000
Heisanlegg	kr. 2.300.000
Reservekraftanlegg	kr. 600.000
Sum entreprisestkostnader	kr. 205.500.000
Honorar, admin., gebyrer	kr. 32.500.000
Prosjektkostnad	kr. 238.000.000

Alle tall er inkl. mva.

Arealer

Bruttoareal 4.400 m²

Enhetspriser

Prosjektkostnad 54.000 kr/m²

STATSBYGG

Biskop Gunnerus' gate 6
P.b. 8106 Dep.
0032 OSLO
Tlf.: 815 55 045
Faks: 22 95 40 01
www.statsbygg.no